

Visuomeninės organizacijos „Tėvai prieš narkotikus“ trumpas veiklos aprašymas

Teisinė padėtis ir sandara

Sprendimas steigti visuomeninę organizaciją „Tėvai prieš narkotikus“ (TPN) buvo priimtas tokio pat pavadinimo tarptautinėje konferencijoje, vykusioje 2000 m. spalio mėnesį Vilniuje. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija organizacijos įstatus įregistravo 2001 m. vasario 19 d.

„Tėvai prieš narkotikus“ yra visuomeninė organizacija, vienijanti tėvus, bendruomenių narius, nukentėjusių nuo narkotikų artimuosius, įsteigta vaikams, paaugliams bei jaunimui nuo narkotikų saugoti, savitarpio pagalbos grupių kovai su narkotikais, narkomanų artimųjų bei narkotikų prevencijos grupių mokyklose ir kitose bendruomenėse kūrimuisi skatinti, blaivybei remti ir nepakantumui narkotikams ugdyti.

Organizacija veikia visoje Lietuvoje teritoriniu principu. Ją sudaro nariai, kurie gali vienytis į grupes, o jos, savo ruožtu, - jungtis į padalinius. Apskritis ar rajono mastu veikiantys padaliniai gali turėti juridinio asmens teises. Padalinius valdo jų tarybos, o organizaciją – valdyba ir pirmininkas.

Veiklos principai

„Narkotikai“, kaip juos suvokia TPN, yra ir legaliai, ir nelegaliai platinamos narkotinės bei psichotropinės medžiagos, kurių vartojimas ar piktnaudžiavimas jomis kelia pavojų asmens sveikatai, jo ir kitų žmonių gerovei bei saugumui. TPN nepripažįsta narkotikų skirstymo į „silpnuosius“ („lengvus“) ir stipriuosius („sunkius“), nes sunkios ligos pradžia dažniausiai yra „silpnieji“ narkotikai – tabakas, „žolė“, marihuana, alus, vynas.

TPN laikosi principų, kad narkotikų kontrolė ir narkomanijos prevencijos veikla negali būti grindžiama susitaikymu su narkotikais ar nuolaidžiavimu narkotikų platintojams. Susitaikymas ir nusiramimas naudingi tiems, kas siekia kiek įmanoma labiau susilpninti visuomenės organizaciją ir valstybės - pirmiausiai teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijų – priešinimąsi narkotikams, susikrauti turtus mūsų vaikų ir jaunimo gyvybių sąskaita.

TPN idealas – visuomenė be narkotikų. Tokio tikslo galima siekti, jeigu visuomenės ir valstybės pastangos bei išteklių bus nukreipti narkotikų apyvartai visuomenėje, jų pasiūlai bei paklausai ir prieinamybei mažinti.

TPN pasisako už:

- griežtą valstybės narkotikų kontrolės politiką, narkotikų legalizavimo propagandos, narkotikų kultūros plitimo varžymą įstatymais, visa valstybės galia;
- pirminės narkotikų prevencijos, tėvų ir bendruomenių švietimo reikšmės didinimą;
- glaudų visuomeninių organizacijų bendradarbiavimą su policija ir švietimo institucijomis, nuo kurių veiklos labiausiai priklauso narkotikų pasiūla ir jų paklausa;
- naujus narkomanijos gydymo ir rehabilitacijos metodus, pakeičiančius programas, susijusias su pavojingų narkotikų, tokių, kaip metadonas ir kiti, platinimu;
- naujus aktyvaus narkomanų konsultavimo ir nuteikimo (motyvavimo) gydymo metodus bei nepilnamečių privalomąjį gydymą. Šie metodai turi pakeisti tokias žalingas programas, kaip, priemonių narkotikams vartoti - švirkštų ar adatų dalijimas prisidengiant AIDS prevencija, skatinančių ne tik hepatito C, intraveninės narkomanijos, bet ir AIDS greitesnį plitimą;
- visuomenės jėgų, veikiančių prieš narkotikus, bendradarbiavimą ir vienijimąsi mūsų šalies ir tarptautiniu mastu.

Vykdomos programos

Organizacija per trumpą savo veiklos laikotarpį parengė nemažą narkomanijos prevencijos projektų, iš kurių trys jau **2001 metais** yra laimėję konkursus ir buvo sėkmingai vykdomi.

Projektas „Atrask save“, skirtas jaunų narkomanų rehabilitacijai, yra laimėjęs Valstybinės jaunimo reikalų tarybos konkursą ir buvo vykdomas Vilniuje. Du projektai yra laimėję Švietimo ir

mokslo ministerijos konkursą. Abu jie skirti originaliai literatūrai išleisti. Tai projektas „Vaikai klausia” (atsakymai į dažnai pasitaikančius klausimus narkotikų ir narkomanijos temomis) ir kitas projektas - leidinys „Tėvams apie narkotikus. Kaip apsaugoti vaikus?”

Taip pat buvo pradėtas vykdyti ir yra tęsiamas projektas „Narkomanijos prevencijos Lietuvoje teorinės ir praktinės veiklos vertinimas”. Šio projekto tikslai – ištirti ir nustatyti, kokios iš vykdomų Lietuvoje prevencijos programų yra organizacijos požiūriu remtinios, ištirti narkotikų kontrolę ir narkomanijos prevenciją reglamentuojančius įstatymus bei norminius aktus, parengti pasiūlymus valstybės institucijoms šiems dokumentus tobulinti.

2001 m. TPN iniciatyva buvo pradėtas svarbus narkotikų prevencijos ir švietimo tarptautinis projektas, vienintelis tokio pobūdžio Europos Sąjungoje. Tų metų spalio 17-21 dienomis TPN atstovai Airijos sostinėje Dubline, kartu su šios šalies organizacija “Community Awareness of Drugs” („Bendruomenių informavimas apie narkotikus”) bei Jungtinėje Karalystėje veikiančia organizacija “Birmingham – Parents for Prevention” („Birmingamo tėvai už prevenciją”) sutarė dėl pasiūlymų bendram projektui „Narkotikų švietimo programos bendruomenėms sukūrimas” pagal ES „Socrates“ programą. 2002 m. vasario mėn. pradžioje prie šio projekto prisijungė taip pat ir Kipro Respublikos organizacija „Priklausomybėmis sergančių asmenų viešoji gydymosi bendruomenė TOLMI” (Open Therapeutic Community for Addicted Persons). Svarbiausias projekto tikslas - parengti standartizuotą keletą pakopų narkotikų švietimo programą, kuri apimtų piktnaudžiavimą ir legaliais, ir draudžiamais narkotikais, ir kurių šalys partnerės galėtų naudoti savo kasdieniniame darbe bei paskleisti per narkotikų švietimo institucijas.

2002 metais organizacija pateikė nemaža narkomanijos prevencijos projektų Valstybinės jaunimo reikalų tarybos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerijos bei tarptautinių organizacijų konkursams. Keletas jų konkursus laimėjo, buvo finansuojami ir vykdomi. Tai minėtas tarptautinis projektas „Narkotikų švietimo programos bendruomenėms sukūrimas” bei su juo susijęs projektas „Tėvų universitetas: Tėvai – tėvams”. Be to buvo vykdomi šie projektai:

- Lankstinukas tėvams. „Ką daryti, jei įtariate, kad vaikas eksperimentuoja su narkotinėmis medžiagomis”;

- Brošiūra „NE narkotikų legalizavimui”;
- „Vasaros stovykla LINAS alkoholikų ir narkomanų vaikams”;
- Dienos centras „Atrask save“ jauniems narkomanams reabilituoti.

Kartu su LR Seimo Laikinąja narkomanijos prevencijos komisija, LR Švietimo ir mokslo ministerija bei visuomeninėmis organizacijomis 2002 m. lapkričio 14-15 dienomis TPN surengė tarptautinę konferenciją „Narkotikų politika ir prevencija”, kurią rėmė ES „Socrates“ programa, Suomijos ambasada ir kitos organizacijos. Šalys tarptautinio projekto „Narkotikų švietimo programos bendruomenėms sukūrimas“ dalyvės pristatė konferencijoje savo organizacijas, jų veiklos metodus ir numatomą veiklą pagal tarptautinio projekto programą. Konferencijoje dalyvavo daugiau kaip 400 žmonių. Dalyvaujant organizacijos valdybos nariams buvo parengta rezoliucija, kurioje buvo suformuluoti kai kurie Lietuvos narkotikų politikos ir prevencijos principai.

2003 metais organizacija gavo finansavimą tęsti jau pradėtą tarptautinį projektą „Narkotikų švietimo programos bendruomenėms sukūrimas”, vykdė programą „Atrask save“, surengė dar vieną vasaros stovyklą alkoholikų ir narkomanų vaikams, taip pat vykdė projektą „Tėvų universitetas: Tėvai – tėvams”, tyrė narkotikų situaciją ir narkotikų politiką Lietuvoje. Be to buvo vykdomi šie projektai:

- pakartotinai išleistas lankstinukas tėvams „Ką daryti, jei įtariate, kad vaikas eksperimentuoja su narkotinėmis medžiagomis”;
- brošiūra „Vaikai klausia”. Pirmojo leidimo papildymas (atsakymai į dažnai pasitaikančius klausimus narkotikų ir narkomanijos temomis);
- brošiūra „Egzaminai-vienas didžiausių stresų moksleivio gyvenime“ („mažinančių“ įtampą egzaminų metu narkotinės prigimties tablečių vartojimo prevencija);

- „Vasaros stovykla LINAS alkoholikų ir narkomanų vaikams”.

Su Suomijos TV-2 (Tamperè) televizija buvo pradėta tartis dėl naujo projekto – „Visuomenės bendradarbiavimas su policija, remiantis Suomijos televizijos patirtimi”. Deja, dėl nepakankamo Lietuvos organizacijų suinteresuotumo prasidėjęs bendradarbiavimas lig šiol nevirto realiu projektu. Tikimasi ateityje jį atnaujinti.

2003 m. pradžioje organizacija „Tėvai prieš narkotikus” buvo viena iš pagrindinių iniciatorių rinkti Lietuvoje parašus paremti 2003 m. Vienos deklaraciją, kurios paskirtis – išsaugoti Jungtinių Tautų konvencijas, ginančias vaikus ir apsaugančias juos nuo narkotikų. Buvo surinkta ir pasiūsta organizatoriams - Haselos Šiaurės tinklui (Hassela Nordic Network – HNN) daugiau kaip 27 tūkstančiai parašų.

2003 m. pabaigoje buvo suaktyvinta veikla pagal tęstinį projektą „Narkomanijos prevencijos Lietuvoje teorinės ir praktinės veiklos įvertinimas”, parengta ir paskelbta spaudoje straipsniai narkotikų politikos temomis. Organizacija prisidėjo prie narkotikų prevencijos konferencijos surengimo Lietuvos Prezidentūroje 2003 m. rugsėjo mėnesį, aktyviai dalyvavo rengiant Švietimo ir mokslo ministerijos organizuotą tarptautinę konferenciją „Baltijos šalių narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos ugdymo institucijose patirtis, problemos ir perspektyvos” 2003 m. lapkričio mėnesį.

Kitas svarbus 2003 metų įvykis buvo tai, kad TPN valdybos narė E.Kobernik įkūrė narkomanų reabilitacijos bendruomenę „Mūsų namai“ Šalčininkų rajono Kurmelionių kaime. Organizacijai susidarė didesnės galimybės gauti informacijos apie narkomanijos problemas tiesiogiai iš nukentėjusiųjų. Deja, dėl finansinių ir kitų problemų bendruomenės veikla buvo sustabdyta.

Buvo parengti, pateikti konkursams ir sėkmingai įvykdyti projektai „Nebūk abejingas, rytoj gali būti vėlu” bei „Moksleivių šeimų narkotikų vartojimo prevencijos programa”. Toliau vykdomas projektas „Narkomanijos prevencijos Lietuvoje teorinės ir praktinės veiklos įvertinimas”, tyrimų pagal šį projektą rezultatai buvo perduoti žiniasklaidai ir susilaukė atgarsio valstybės institucijose.

TPN ir Lietuvos blaivybės fondo pastangomis 2003 m. buvo užmegzti ryšiai su Čikagos Riversaido (JAV) klinikomis, kurių administracija priėmė stažuotis du TPN narius, dirbančius Vilniaus priklausomybių centre ir Vilniaus toksikologijos klinikoje.

2003 m. pradžioje TPN patalpose Kauno 3/26 buvo įrengta kompiuterių klasė, kurioje kartu su Lietuvos blaivybės fondu buvo vykdoma programa „Vaikai – sveika karta“. Tai alkoholikų ir narkomanų vaikų užimtumo programa, skirta apmokyti naudojimosi kompiuteriais pradmenų.

Nuo 2003 m. TPN patalpose nuolat vyko užsiėmimai su narkomanų tėvų grupe, kurie 2004 m. buvo laikinai nutraukti vadovei susirgus.

2004 metais birželio 8-9 dienomis TPN išvien su Narkotikų kontrolės departamentu, Švietimo ir mokslo ministerija, kitomis organizacijomis viešbutyje „Šarūnas“ Vilniuje surengė tarptautinę konferenciją „Narkotikų prevencijos patirtis užsienyje”, kurią rėmė ES „Socrates“ programa, LR Seimo teisės ir teisėtvarkos komitetas ir kitos organizacijos. Konferencijoje dalyvavo 200 žmonių. Joje buvo pristatyti tarptautinio projekto „Narkotikų švietimo programos bendruomenėms sukūrimas” vykdymo rezultatai, taip pat nagrinėta nauja Lietuvai narkotikų teismų tema. Apie savo projektus bei programas kalbėjo keleto Europos ir JAV organizacijų atstovai. TPN parengė konferencijos rezoliucijos projektą, užmezgė ryšius su JAV narkotikų teismų sistemos atstovais.

2004 m. buvo sėkmingai baigtas tarptautinis projektas „Narkotikų švietimo programos bendruomenėms sukūrimas”, o parengta pagal projektą metodinė medžiaga jau naudojama seminarams. Tai buvo labai naudingas Lietuvai ir Vilniaus miestui projektas, pagal kurį 2002-2004 m. Vilniuje ir Lietuvoje TPN organizavo nemaža renginių, mūsų nariai taip pat dalyvavo renginiuose užsienyje.

2005 metais gegužės 20-21 d. TPN kartu su LR Seimo Narkomanijos prevencijos komisija surengė tarptautinę konferenciją „Alternatyvos žalos mažinimo politikai“. Užmegzti svarbūs ryšiai su

Anglijos, Švedijos ir Latvijos giminingomis organizacijomis. Susitarta dėl tarptautinių projektų parengimo narkotikų prevencijos temomis pagal naujausias, patikrintas Europoje ir JAV metodikas.

Tų pat 2005 metų rugsėjo 9 ir 13 dienomis TPN, kartu su Čikagos Riversaido medicinos centru (JAV), LR Seimo narkomanijos prevencijos komisija, Mykolo Romerio Universitetu, Vilniaus pedagoginiu universitetu, Klaipėdos universitetu ir Lietuvos blaivybės fondu surengė seminarus Vilniuje ir Klaipėdoje temomis „Narkotikų teismai JAV. Patirtis ir reikšmė kompleksiniam narkomanijos gydymui“ bei „Narkotikų prevencija ir ankstyvoji intervencija tarp vaikų ir paauglių“. Partneriai iš JAV perdavė Lietuvos organizacijoms daug naujos metodinės medžiagos narkomanų gydymo alternatyvų, narkotikų pirminės prevencijos ir ankstyvosios intervencijos temomis.

2005 m. TPN valdybos narė A.G.Davidavičienė parengė projektus „Mokinių šeimų narkotikų vartojimo pirminės prevencijos ir tikslinės ankstyvosios intervencijos programa“ bei „Ankstyvosios intervencijos užsiėmimai rizikos vaikų grupėse“ Švietimo ir mokslo ministerijos ir Visuomenės sveikatos ugdymo centro (VSUC) konkursams, o valdybos narys G.Našlėnas – projektą „Nebūk abejingas. Rytoj bus vėlu“-2. Visi minėti projektai laimėjo konkursus.

2006 m. buvo tęsiamas bendradarbiavimas su Čikagos Riversaido medicinos centru. Gegužės 16 d. kartu su Seimo Narkomanijos prevencijos komisija ir Kalėjimų departamentu prie Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos Vilniuje buvo organizuotas tarptautinis seminaras „Narkomanijos prevencija kalėjimuose. JAV patirtis“. O gegužės 18 d., kartu su jau minėta Riversaido organizacija ir Seimo komisija, taip pat Kauno apskrities viršininko administracija, Kauno apskrities priklausomybės ligų centru ir Lietuvos blaivybės fondu buvo surengtas kitas tarptautinis seminaras – „Priklausomybės nuo psichotropinių medžiagų prevencija vaikams ir paaugliams. JAV patirtis“. Buvo toliau tęsiami projektai „Darbas su rizikos vaikais“ ir „Nebūk abejingas – rytoj gali būti vėlu – 3“.

2006 m. spalio 3-4 d. TPN, kartu su Seimo Sveikatos reikalų komitetu, Seimo narkomanijos prevencijos komisija, Švietimo ir mokslo ministerija bei Šiaurės šalių alkoholio ir narkotikų politikos tinklu, remiant Lietuvos blaivybės fondui ir Valstybiniam psichikos sveikatos centrui, organizavo tarptautinę 2 dienų konferenciją „Šiaurės ir Baltijos šalys prieš narkotikus“.

2006 m. TPN, naudodamasi bendradarbiaujant su JAV Narkotikų teismų institutu užmegztais ryšiais, padėjo surengti LRS narkomanijos prevencijos komisijos pirmininkei R.Visockytei išvyką į JAV, kur ji, kartu su delegacija, birželio 17–28 d. stebėjo narkotikų teismų veiklą.

2007 m. TPN vykdė du projektus – Vilniaus savivaldybės finansuojamą projektą „Kilk ir kelk“ bei Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro finansuojamą leidybos projektą LINAS – sukūrimas kompaktinės plokštelės darbo su rizikos šeimomis ir metodinės medžiagos darbui mokyklų bendruomenėse. Buvo surengta nemaža seminarų mokyklų bendruomenėms, dirbama su rizikos vaikais.

Visuomeninė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“ yra trijų tarptautinių organizacijų - EMPASA (Euro-Mediterranean Partnership Against Substance Abuse – Europos Viduržemio jūros šalių partnerystė prieš piktnaudžiavimą narkotikais), NordAN (Nordic Alcohol and Drug Policy Network - „Šiaurės alkoholio ir narkotikų politikos tinklas“) bei EURAD (Europe against Drugs – Europa prieš narkotikus“) narė.

2004 metų pabaigoje TPN prisijungė prie Lietuvos „Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos“, o 2006 m. – prie Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos.

Visuomeninė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“ kviečia dalyvauti narkotikų prevencijos veikloje visus, kas norėtų apsaugoti savo vaikus, artimuosius nuo narkotikų nelaimės.

Organizacijos pašto adresas:

G.Jakubčioniui,

P/d 3518, Vilnius-1, LT-0101.

Tel./faksas: (8 5) 249 73 96.

El. paštas: tevams@gmail.com